

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 5.

Lýsingarprisur fyri petittreglu: 30 øyr. á forsiðuni,
20 øyr. á 3. og 4. síðu. Við størri lýsingum fæst
avsláttur í primum.

Leygardagin 29. januar 1938.

Kostar kr. 1,50 hórðingsárið — Perlo. Blaðið
verður hilað á postbúsum, brævnsværstøðum
og skrifstovuni. Telf. 142.

12. árg.

Skal det blive Fiskerne, som paa andelsmæssig Basis skal komme til at forny den forældede Fiskeridrft, og i saa Fald hvordan og med hvilken Støtte?

Eller skal Fornyelsen overlades til det gamle Erhvervs Mænd med Fortrinsretten til Kongeriget Danmarks Fiskeribanks Støtte?

Alle er klar over, at Haand-linifiskeriet er forældet. Rederne har de største Vanskeligheder med at holde denne Drift gaande. Og Fiskeren giver den meget for lidt til at klare Dagen og Vejen med. Hvad det betyder for Samfundet, at Fiskerne, det store Flertal af Befolkningen, har for lidt, er indlysende for alle. Det mærkes ikke alene i de mange Smaakaarshjem, men i Kommune, Lagting, ja overalt. Det mest triste og trostesløse ved hele Miséren med Haand-linifiskeriet er, at selv om Fiskeriet og Priserne forbedres ret betydeligt, forblev Fiskernes Fortjeneste under Minimumsgrensen for, hvad der kræves for at friste bare en nogenlunde habil fri Mands Tilværelse.

Her maa ske noget, og derom er alle rørende enige.

Men hvordan?

Selvfolgelig har det meget at sige, om vi udnytte alle paa Landjorden værende Muligheder. Jordreformen er utvivlsomt et stort Gode, som man maa haabe, at alle gode Kræfter sætter meget ind paa for at faa det mest mulige ud af. Minedrift og Udnyttelse af forskellige industrielle Muligheder vil, rigtigt paabegyndt og udnyttet, ogsaa betyde en Del, maaske endda meget.

Men alt dette taget med, kommer vi dog ikke udenom, at Havet, Fiskeriet, herefter som i den sidste Mandsalder vil være det dominerende, det altoverskyggende Hovederhverv, som Flertallet af vore Mænd har at stole paa.

Derfor staar og maa staa Løsningen af dette Erhvervs Krise i Forgrunden.

Der bliver, blev i hvert Fald, kaldet paa en Kontrakt mellem Rederne og Fiskerne, som hvilede paa solidarisk Basis. D. v. s. at Fiskeren skulde tage Del i Risikoen, som det hedder. Han skulde være med til at bære Tabet, Underskuddet. Man talte dengang ikke saa om, at han skulde erholde Ekstradel i Over-

skuddet, da Rederne skovlede Penge ind.

Vel, den Tanke, at Fiskerne maa være delagtige i Overskud som Underskud, er sund. Men dette Forhold maa saa hvile paa et fuldt ud reelt Grundlag og kan for den gamle Drifts Vedkommende ikke realiseres paa nuværende Tidspunkt, idet Fiskerne i de gode Aar ikke i tilstrækkelig Grad havde Lejlighed til at erhverve sig økonomisk Modstandskraft til de daarligere Aar.

Anderledes stiller det sig med de nye Driftsformer, man ved Statens og Kongeriget Danmarks Fiskeribanks Støtte gaar i Gang med.

Her forekommer det os, at den mest rationelle og rimeligste Maade at ordne Forholdene paa er, at Fiskerne paa andelsmæssig Basis overlader de nye Drifter. De er jo Livets praktiske Udøvere. Det er derfor naturligt, at de tager Gevinsten og Tabet fuldt ud.

Men hvordan kan dette praktisk ordnes? Fiskerne ejer ingen Penge, og de kan meget vanskelig paa normal Maade rejse Penge. Hvad har de at sætte i Pant? De er ikke som den enkelte, der er i Besiddelse af kontante Midler eller faste ubehæftede Ejendomme, i Stand til at erlægge f. Eks. 25 % af Anskaffelsessummen plus Drifts- og Startingskapital imod Statens 25 % og Fiskeribankens 50 %. Skal det være Talen om for Fiskersammenslutninger at gaa i Gang med f. Eks. Anskaffelse af Trawlere og Forretningslokaler og Fisketorringsarealer, maa der i Lighed med, hvad der skete med Arbejdernes Trawl-drift paa Tveraa, fra Statens, Lagtingets, Fiskeribankens og eventuelt Kommunernes Side ydes 100 % Laan til Anskaffelse af Skibe m. m. samt almindelig anden Finansieringskapital til selve Driften.

Gaar man ikke ind paa dette Ræsonnement, betyder det det samme som Skrintæggelse af

al videre Tanke om Fiskernes og Arbejdernes delvis Overtagelse af de nye Driftsformer. Fiskerne maa i saa Fald finde sig i, at Fornyelsen, Køb af Trawlere m. m., overlades til de faa, der selv kan klare Tilvejebringelsen af 25 % af Anskaffelseskapitalen samt Driftskapitalen, det vigtigste Led i hele Foretagendet. Og de praktiske Udøvere af den daglige

Drift, de, der sætter Livet til, kan saa med fuld Føje sige, at Statsstøtte, Fiskeribankens Laan og anden offentlig Foranstaltning, fortrinsvis er for de enkelte og ikke for dem. Men dette kan ikke være Meningen. Den maa tværtimod være, at Fiskersammenslutninger skal have Fortrinsretten til Statens, Lagtingets og Kongeriget Danmarks Fiskeribanks Finansiering og Støtte.

Samfundsmæssig set maa det ogsaa siges at være rimeligt og ganske retfærdigt, at de mange Udøvere af Livets daglige Dont ude paa det farefulde Hav erholde ekstraordinær finansiel Hjælp for at komme i Gang, medens der ydes den enkelte eller de faa delvis bemidlede ordinær Støtte.

Leiðbeiningar

i tilknýti til tað nýggju
jardarlógina.

(Lov om Jordbrugets Fremme
av 24/5-37.)

Eftir hesari lóg verður stovnaður ein peningagrunnur til frama fyri jarðarbrúkið. Hesin grunnur eitur *Tann Føroyski Jarðargrunnurin*. Til at sita fyri hesum grunni er vald ein nevnd, sum eitur *Tað Føroyska Landbrúksráðið*. Í hesum ráð eru 3 menn: Chr. Djurhuus sýslumaður (formaður), Joen Peter Davidsen lögtingsmaður og Edw. Mitens sakførari. Komandi fjöggr-árar (1/4—38 til 31/3—39) letur hesin grunnur upp til 70.000 kr. út í lán til jarðarbrúk soleiðis:

1) Lán til stovnan av smá-jarðarbrúkkum, 2) lán til at væla um gamlan bø og vella upp ár nýggjum fyri, 3) lán til húsa-byggingar á kongsgørdum og øðrum almennum gørdum, 4) Lán til útbygging og tilíkt á smábrúkkum, 5) driftslán til smá-jarðarbrúkarar og 6) lán til kommunur ella nýbyggingarfeløg til keyp av jorð.

Lánikorini eru hesi: Ein lán-ári skal vera á aldrinum millum 25 og 50 ár og hava innføðsrætt og borgarrættindi, hann skal vera arbeidissamur og gera lítið av brennivini. Støddin av lán-inum skal vanliga ikki yvirganga 60 pCt. av virðinum á tí, ið lánt verður til, ið skal til jarð-aráðbotingar kunna lánast upp til 90 pCt. av tí virðisokjan, avvarandi jorð fer. Lánini forrestast við 3 pCt. árliga og eru avdrags-frí í 5 ár. Síðani avdragast og forrestast tey við 5 pCt. um árið. Bonarbrøv um lán skulu skrivast á serlig skemair, sum

landbúnaðarráðið hevur gjørt til hetta brúk.

Sama fjöggr-árar letur grunnurin upp til 20.000 kr. til studning til jarðarbrúk, fyrst og fremst til velting upp úr nýggjum og til garðar og stik um traðarjorð. Fyri at fáa studning, skal um-biðarin hava innføðsrætt, borgarrættindi og ikki eiga meira ognir enn til eitt virði av 15.000 kr. og ikki hava størri inntøku enn 3000 kr. árliga. Áheitan um studning skal vera skrivlig á skemaum, sum landbúnaðarráðið ger til hetta brúk. Viðari skal við bonarbrævinum fylgja plánu og yvirslag yvirarbeidið, ið sakt verður fyri. Vanliga verður studningur ikki latin fyri minni enn 500 m² í vidd og ikki til menn, sum hava sín bø í ørøkt. Studningur verður fyrst og fremst latin til traðar-brúk, smábrúk pá minnst lár-fóður í útskiftari bygd og onnur brúk, ið eru hesum lík.

Bonarbrøv um lán og studning verða send til *Tað Føroyska Landbúnaðarráðið, Tórshavn*.

Viðvíkjandi øllum tí arbeidi, sum jarðarlógin setur í verk, eru Føroya býttar sundur í 10 partar. Fyri hvønn partin er vald ein nevnd av trimum monnum. Hesir partar og teirra nevndir eru:

- 1) Fugloyar-, Svinoyar- og Við-areidissókn: Joen Justinussen, Svinoy, Jacob Johs. Matras, Viðareid, Just Justesen, Norð-depli.
- 2) Kallsoyar-Kunoyar og Klakks-vikarsókn: Johan Sv. Olsen, Kunoy, Napoleon Lydersen, Klakksvík, Nils P. Jacobsen, Húsar.
- 3) Eiðis-, Funnings- og Oyndar-firðarsókn: Joen Jac. Weihe,

Norðskála, Esmar Henr. Dahl, Oyndarfirði, Daniel Klein, Gjógv.

4) Restin av Eysturoy: Joen Elias Joensen, Fuglafirði, Jacob Hansen, Syðrugøtu, Wenzel Jacobsen, Glyvvar.

5) Norðstremoyar prestagjald: Hans Jacob Thomsen, Vest-manna, Daniel Joensen, Kvívík, Joen Petersen, Haldórs-vík.

6) Suðurstremoyar prestagjald: Jacob Andr. Wang, Kalbak, Hans O. Hansen, Tóshavn, Johs. Dalsgaard, Hoyvík.

7) Vága sýsla: Isach Johansen, Seyrvági, Joen Rasmussen, Seyrvági, Peter Heinesen, Sandavági.

8) Sandoyar sýsla: Axel Dals-gaard, Skálavík, Johan Sandoy Sandi, Johan Dalberg, Sandi.

9) Suðuroy norðara prestagjald: Thomas Michael Strøm, Tron-gisvági, Ellender Ellendensen, e, Kvalbø, Hans P. Albinus, Famjin.

10) Suðuroy syðra prestagjald: Morten Erik Leo, Vági, Jacob Peter Symphor, Sunnbø, Jo-han Thomsen, Porkeri.

Hesar nevndir hava við allar landbúnaðarsakir at gera, sum koma inn undir áðurnevndu lóg, og fólk kann leita til teirra um ráð og leiðbeiningar. Nevndirnar skulu hjálpa fólk við at skriva bonarbrøv til jarðargrunnin um studning og lán.

Viðari er lagt undir hesar nevndir til at hjálpa fólk til at fáa træðir, urtagaróstykkir og byggigrundir.

Vetrargrasningsrætturin.

Av grein í næstisíða »Socialia» siggi eg, at traðarmannafelagið í Gøtu er farið undir arbeidið at fáa traðarmonnum vetrargrasningsrættin avtiknan, og gleðir tað meg eins og hvønn einasta traðarmann; tí einans tá kann tað sigast, at vit eiga trøð okkara — ella hava fullt ræði á henni —. Tað er vituligt, at Gøtu traðarmannafelag biður allar traðarmenn taka seg saman í feløg um hetta kravið. Tað verður sterkari av tí, og skjóttari má yvirvoldin gera nakað við henda spurning.

Vit her í Havn hava eisini eitt traðarmannafelag, men hevur tað tessverri ligið heldur deytt hesi bæði síðstu árin; og tað er spell, so mikið meira sum, at tað veruliga hevur avrikað stór arbeidi og verið traðar-monnum her til ómetaliga stórt gagn. Serliga er tað vert at nevna, at hetta felagið hevur